

Pregled bentoskih biocenoza Jadranskog mora

Pregled bentoskih biocenoza Jadranskog mora (prema Gamulin-Brida, 1970)

STEPENICA	ČVRSTE PODLOGE	POMIČNE PODLOGE
SUPRALITORAL	B. supralitoralnih stijena B. supralitoralnih lokvica	B. morskih oseklina naglog sušenja B. morskih oseklina polaganog sušenja
MEDIOLITORAL	B. gornjih stijena mediolitorala B. donjih stijena mediolitorala	B. detritičnih dna mediolitorala B. mediolitoralnih pijesaka B. muljevutih pijesaka i muljeva laguna i ušća
INFRALITORAL	B. fotofilnih alga B. spongifernih dna	B. livada morskih cvjetnica B. sitnih površinskih pijesaka B. ujednačenih površinskih pijesaka B. muljevutih pijesaka B. zamuljenih pijesaka zaštićenih obala B. spongifernih dna
CIRKALITORAL	Koraligenska biocenoza B. polutamnih spilja	B. obalnih detritičkih dna B. obalnih terigenih muljeva B. <i>Nephrops norvegicus</i> – <i>Thenaea muricata</i>
BATIJAL	B. dubinskih kolonijalnih koralja	B. batijalnih muljeva
BIOCENOZE NEOVISNE O VERTIKALNOJ RAZDIOBI		B. krupnih pijesaka i sitnih šljunaka pod utjecajem pridnenih struja (naselje kopljače “ <i>Amphioxus</i> ”) B. pomičnih prijelaznih dna

I. SUPRALITORAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoza supralitoralnih stijena

- Obuhvaća zonu prskanja mora (nikada nije potpuno pod morem)
- Karakteristične životinjske vrste su puž *Littorina neritoides* koji brsti cijanoficeje (modrozelenene alge), vitičar *Chthamalus depressus*, te izopodni rak *Ligia italica* koji se uglavnom hrani detritusom
- Od biljaka su prisutne litofitske cijanoficeje, jedostanične zelene alge, te lišaj *Verrucaria adriatica*. Na nekim lokalitetima ima i višestaničnih alga.

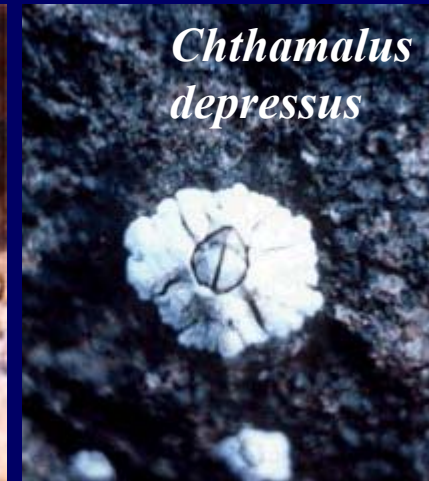
Littorina neritoides

Lišaj *Verrucaria adriatica*

Ligia italica

Chthamalus depressus

I. SUPRALITORAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoze supralitoralnih lokvica

- Karakteriziraju ih velike varijacije saliniteta (od do 300 ‰)
- Karakteristična vrsta je kopepodni račić *Tigriopus fulvus*

SUPRALITORAL
Biocenoza supralitoralnih lokvica

kopepod *Tigriopus fulvus*

I. SUPRALITORAL

B) POMIČNA DNA

Biocenoza morskih osekline naglog sušenja

Biocenoza morskih osekline polaganog sušenja

- Obje biocenoze karakterizira fauna račića izopoda i amfipoda
- Prva se biocenoza razvija na plažama s više ili manje finim pijeskom koje su jako izložene sunčevima zrakama
- Druga se biocenoza više razvija na krupnijem pijesku sa šljunkom, a obično i s kamenjem

Amfipodni račić

Izopodni račić

SUPRALITORAL

Biocenoza morskih oseklinia naglog sušenja
Biocenoza morskih oseklinia polaganog sušenja

Amphypoda (rakušci)

Isopoda (jednakonošci)

II. MEDIOLITORAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoza gornjih stijena mediolitorala

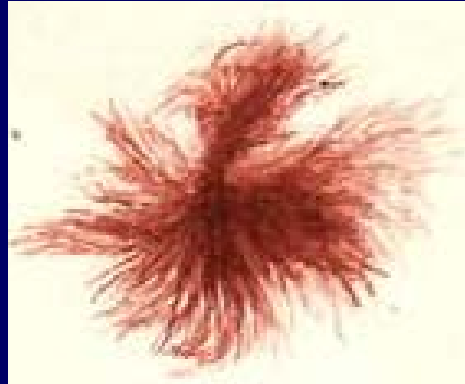
- U najgornjem dijelu se javlja puž *Patella lusitanica* (često se smješta na svodu navođenih stijena s kućicom prema dolje). Navečer odalzi na supralitoralnu stepenicu gdje brsti epilitske cijanoficeje
- Na djelovima izloženim valovima javljaju se guste populacije raka vitičara *Chthamalus stellatus*
- Povremeno se javlja amfibijska ribica *Blennius galerita* koja spretno odgriza vitice rakova vitičara
- U mediolitoralnim spiljama i pukotinama javlja se crvena alga *Catenella opuntia* gdje tvori pokrov poput saga
- Na nekim se lokalitetima ističu sezonski pojasi (*centure*) nekih alga; npr. pojas crvene alge *Bangia fuscopurpurea*, a nešto niže pojas druge crvene alge *Porphyra leucosticta*

Biocenoza gornjih stijena mediolitorala

Chthamalus stellatus

Bangia fuscopurpurea

Patella lusitanica

Catenella opuntia

Porphyra leucosticta

II. MEDIOLITORAL

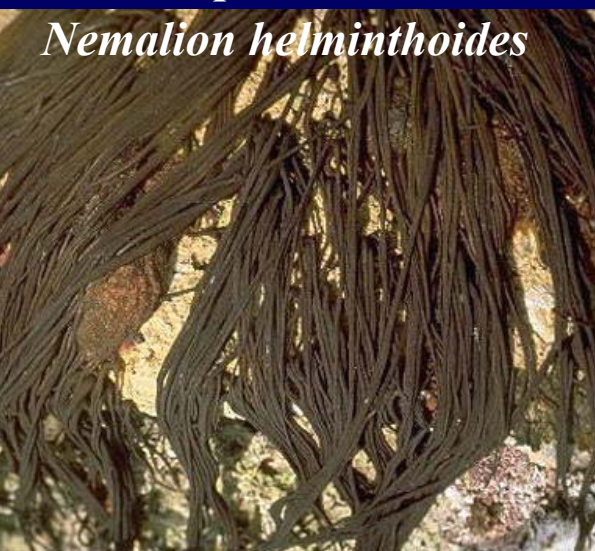
A) ČVRSTA DNA

Biocenoza donjih stijena mediolitorala

- Karakteristične vrste u ovoj biocenozi su puž *Patella aspera* i mnogoljušturaš *Middendorfia caprearum*, a od biljaka crvene alge *Lithophyllum tortuosum*, *L. papillosum*, te cijanoficeja *Rivularia atra* koja se javlja u obliku crnkastih kuglica
- Na stijenama izloženim udaranju valova javlja se crvena alga *Nemalion helminthoides*
- Prisutni su brojni *facijesi* od kojih je *pojas* endemične smeđe alge Jadranskog bračića (*Fucus virsoides*) posebno karakterističan za Jadransko more

MEDIOLITORAL Biocenoza donjih stijena mediolitorala

II. MEDIOLITORAL

A) POMIČNA DNA

- **Biocenoza detritičnih dna mediolitoralne stepenice**
  - Obuhvaća priobalne oblutke i naslage mrtvog lišća *Posidonije*
  - Nalazi se obično u manjim uvalama opkoljenim hridinastim obalama
  - Karakteristične vrste su pojedine vrste izopoda, amfipoda i poliheta
- **Biocenoza mediolitoralnih pijesaka**
  - Obuhvaća pješčane plaže s mediolitoralnim naslagama pijeska
  - Karakteristične vrste su školjkaš *Mesodesma corneum*, poliheti *Ophelia radiata* i *Nerine cirratulus*, izopodni račić *Eurydice affinis*, te predstavnici račića rašljonožaca (porodica Mysidaceae)
- **Biocenoza muljevutih pijesaka i muljeva laguna i ušća**
  - Razvijena na ušću Neretve gdje ima prostranih pjeskovito-muljevutih naslaga na kojima rastu biljke caklenjača (*Salicornia herbacea*) i sitinac (*Juncus maritimus*)
  - Na površini sedimenata cijanoficeje mjestimično tvore inkrustacije, čime se učvršćuje podloga

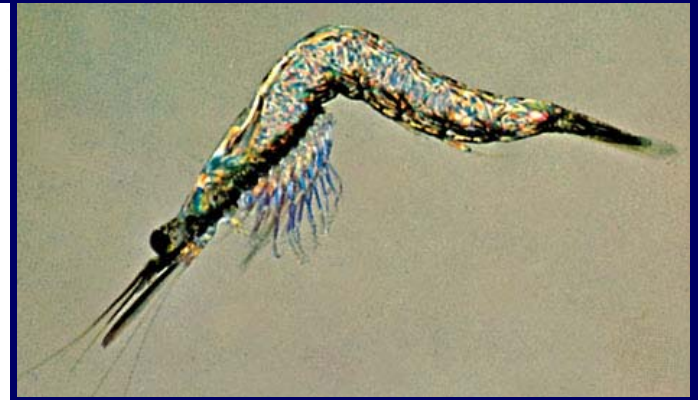
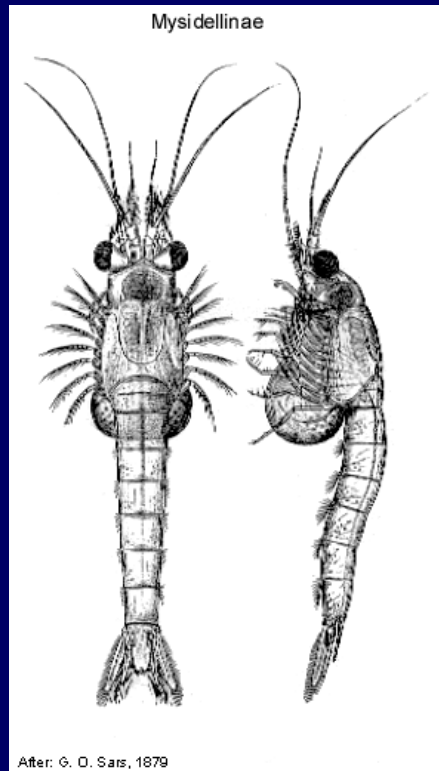
MEDIOLITORAL

Biocenoza mediolitoralnih pijesaka

Mesodesma sp.

Rašljonošci (por. Mysidacea)

Biocenoza muljevutih pijesaka i muljeva laguna i ušća

Salicornia herbacea - caklenjača

Juncus maritimus - sitinac

III. INFRALITORAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoza fotofilnih alga

- Biocenoza je dominantno određena naseljima alga među kojima dominiraju smeđe alge iz roda *Cystoseira* koje formiraju posebne *facijese* ove biocenoze
- Karakteristične životinjske vrste su: raci *Acanthonyx lunulatus*, *Clibanarius erythropus*; mekušci *Cardita calyculata*, *Patella coerulea*, *Cerithium rupestre*, *C. vulgatum*, *Gibbula adansoni*, *Rissoa variabilis* i druge Rissoidae; bodljikaši *Paracentrotus lividus*, *Echinaster sepositus*; raličite skupine riba osobito porodice Labridae, Gobidae (npr. endem *Gobius buchichii*) i Blennidae (npr. endem *Blennius zvonimiri*). Iznad alga često plivaju velika jata crneja (*Chromis chromis*), bukava (*Boops boops*), ušata (*Oblata melanura*), zubataca (*Dentex dentex*) itd.

INFRALITORAL Biocenoza fotofilnih alga

Acanthonyx lunulatus

*Clibanarius
erythropus*

*Cardita
calyculata*

Patella coerulea

Cerithium rupestre

Cerithium vulgatum

**INFRALITORAL
Biocenoza fotofilnih alga**

Gibbula adansoni

Rissoa variabilis

Paracentrotus lividus

Echinaster sepositus

**INFRALITORAL
Biocenoza fotofilnih alga**

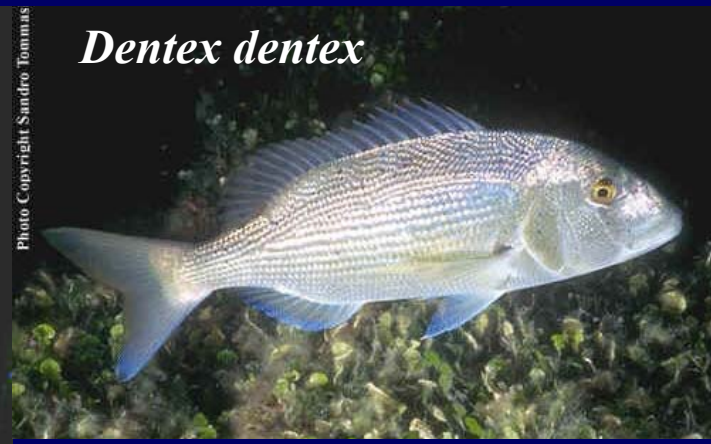
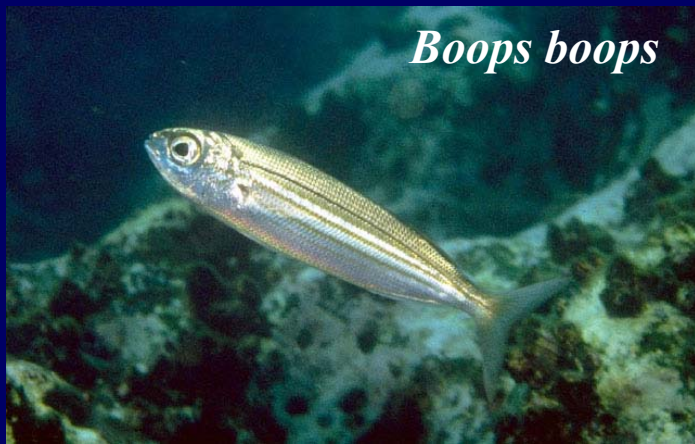
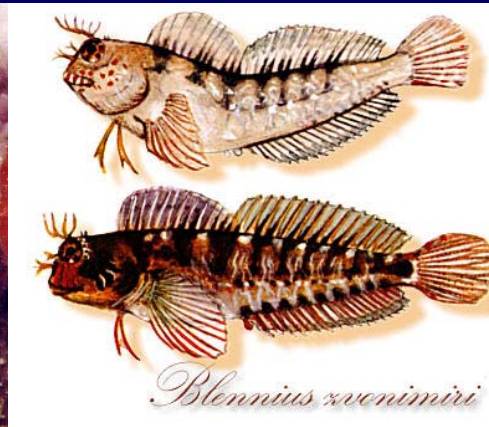
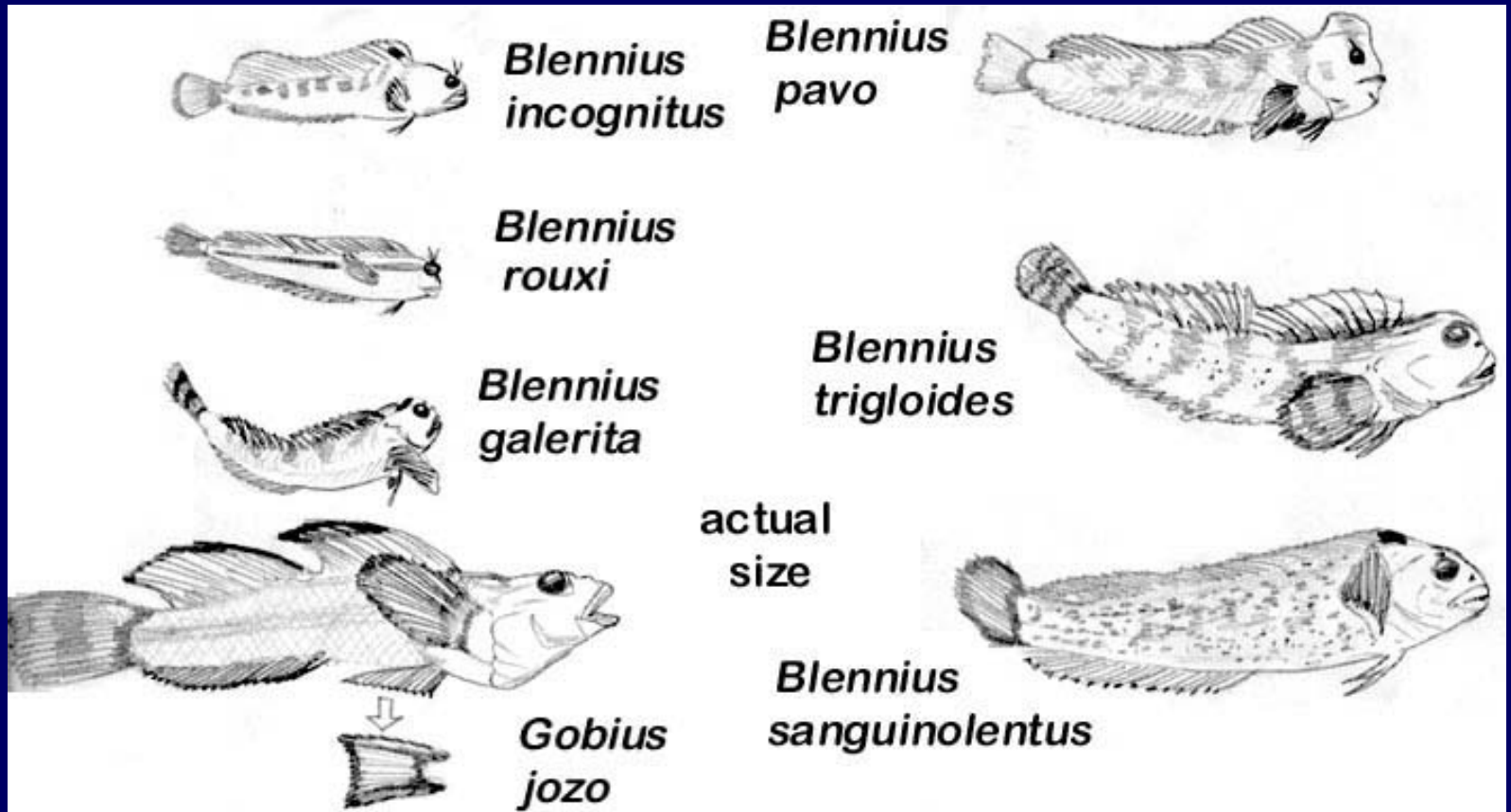

Photo Copyright Sandro Tommas

INFRALITORAL Biocenoza fotofilnih alga

Porodica Blenniidae

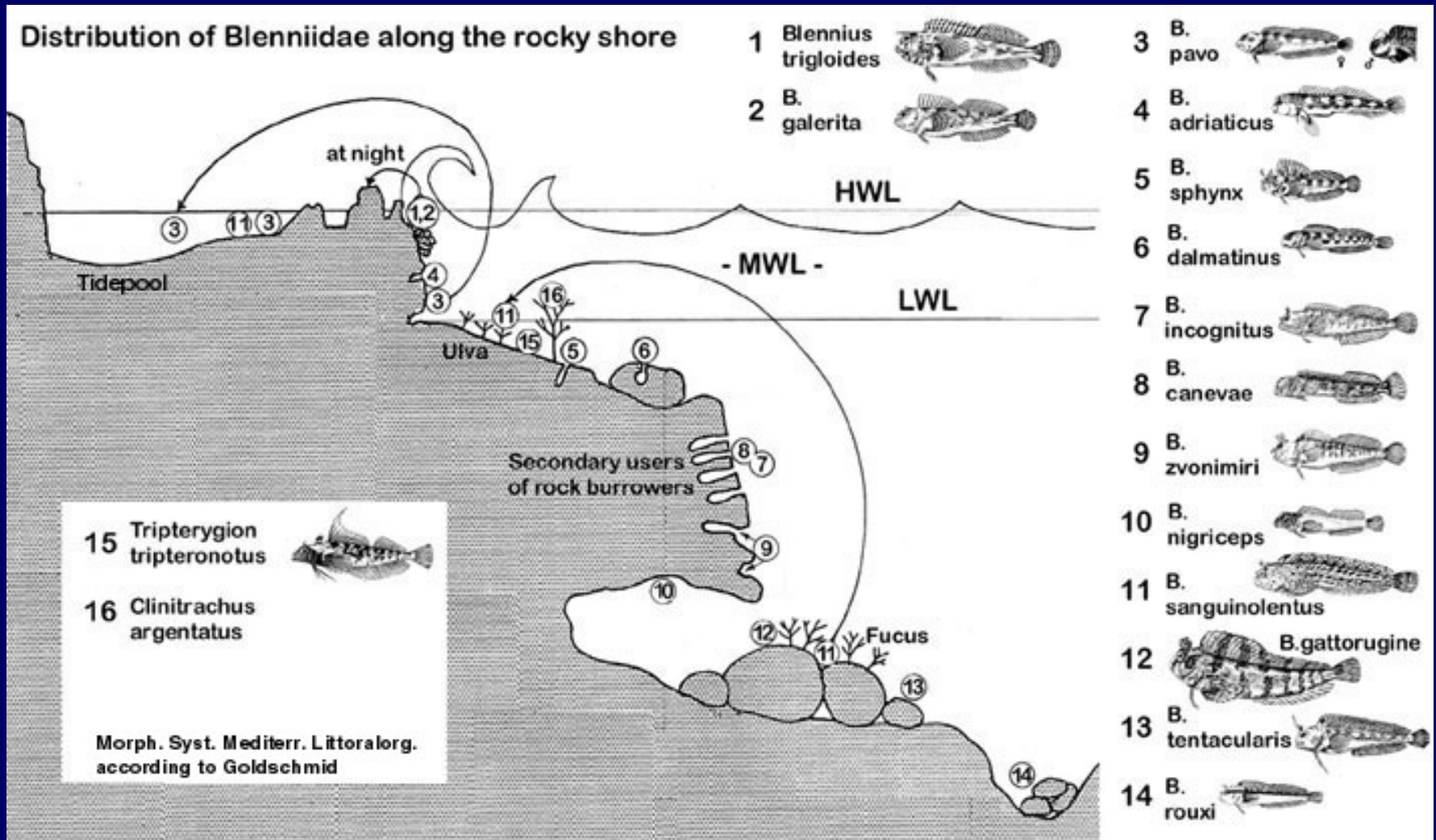

**INFRALITORAL
Biocenoza fotofilnih alga**

INFRALITORAL Biocenoza fotofilnih alga

Distribucija različitih vrsta riba iz porodice Blenniidae na hridinastoj obali

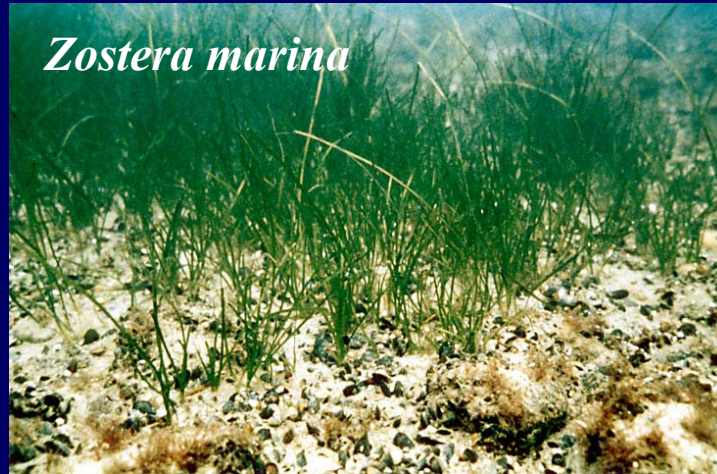
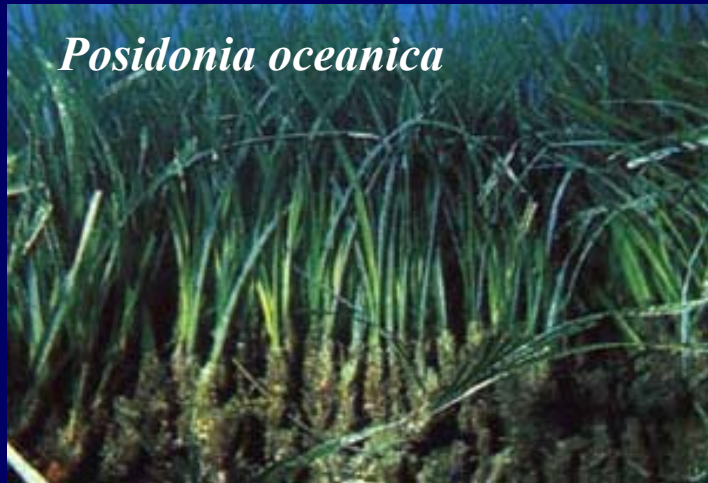
III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoze livada morskih cvjetnica

- U Jadranu su prisutna tri roda morskih cvjetnica.
- Biocenoze livada morske cvjetnice *Posidonia oceanica* su veoma dobro razvijene u južnom i srednjem Jadranu na pješčano-muljevitom dnu infralitoralne stepenice, dok se u sjevernom Jadranu ove biocenoze javljaju samo lokalno kao manje oaze
- U sjevernom Jadranu su više rasprostranjene livade morske cvjetnice *Cymodocea nodosa*, a rjeđe morske cvjetnice *Zostera marina*

INFRALITORAL Biocenoze livada morskih cvjetnica

III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza livade Posidonije

- U livadama Posidonije se mogu razlikovati dva sloja s različitim ekološkim uvjetima: (1) Gornji sloj na lišću čini biocenozu livada Posidonije u užem smislu, dok (2) donji sloj pri dnu stabljika, koji je više-manje zasjenjen, pripada sklopu koralinskih naselja. U ovoj biocenozi obitava najveći jadranski školjkaš, plemenita periska (*Pinna nobilis*), ugrožena i zaštićena vrsta
- U gornjem sloju su zastupljena 4 biocenološka elementa:
  - **Sesilne vrste:** mahovnjaci, hidroidi, poliheti (npr. *Spirorbis*), sitne vapnene spužve, mješćinice (npr. *Botryllus schlosseri*)
  - **Vagilne zoonebtoske vrste:** brojne vrste puževa stražnjoškržnjaka, puževi iz rodova *Rissoa* i *Bittium*, mala zvjezdača *Asterina pancerii*, te neke vrste izopoda i amfipoda
  - **Nektanske vrste:** više vrsta kozica (npr. *Palaemon elegans*), čeljustousti, meduze, glavonožac *Sepiola rondeleti*, ribe (morski konjić, šilo)
  - **Epifitska mikrofauna:** protozoa (foraminifere, flagelati, cilijati), sitni anelidi, kolnjaci, amfipodi, kopepodi, te ličinke različitih vrsta

INFRALITORAL Biocenoza livade Posidonije

1. Sésilne vrste

Botryllus schlosseri

Spirorbis sp.

2. Vagilne vrste

Rissoa

Bittium

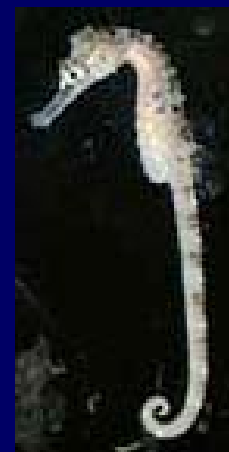
Asterina pancerii

3. Nektonske vrste

Sepiola rondeleti

By <http://www.kara-inci.nl>

4. Epifitska mikrofauna

Praživotinje (krednjaci, flagelati, cilijati); sitni anelisi; rotatoriji; račići (amfipodi, kopepodi); različite ličinke

Botryllus schlosseri

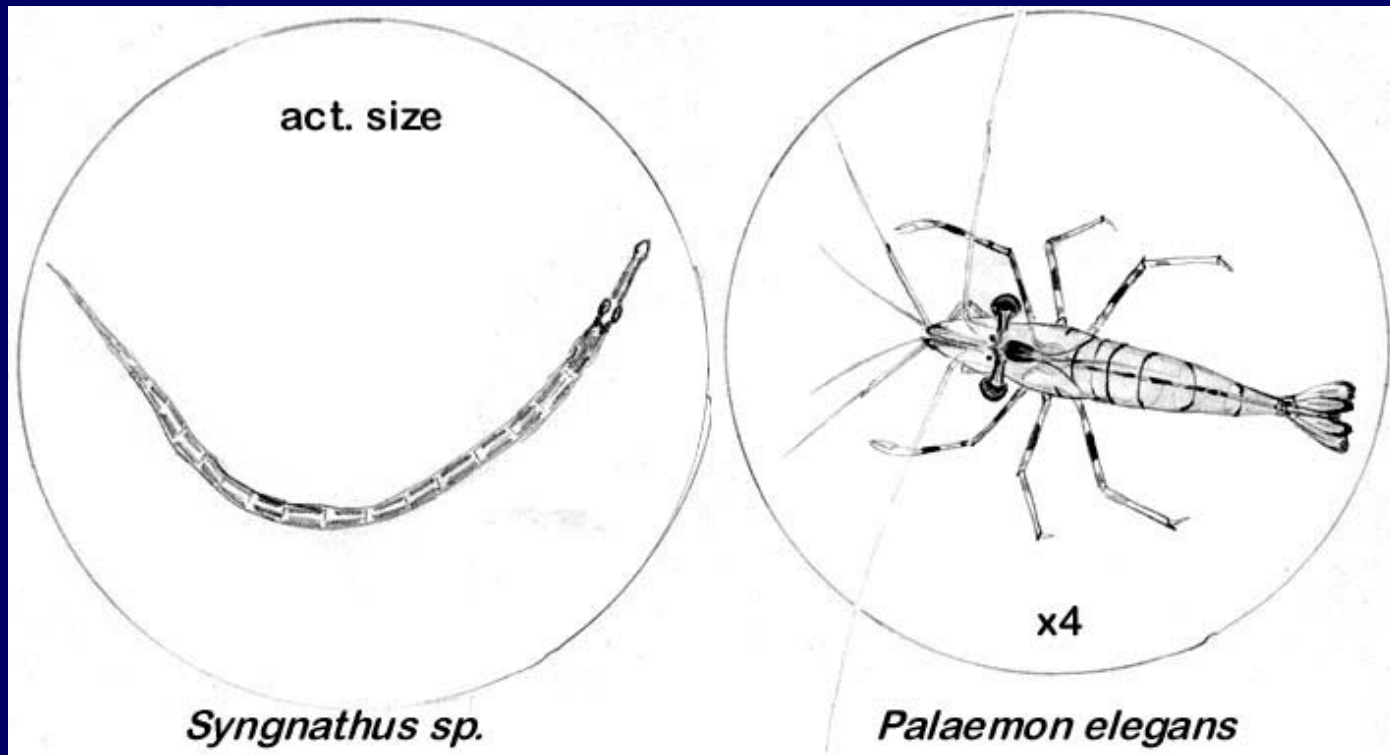

INFRALITORAL Biocenoza livade Posidonije

Jedna od karakterističnih vrsta u biocenozi livade morske cvjetnice *Posidonia oceanica* je i najveći jadranski školjkaš *Pinna nobilis* (plemenita periska) koji je ugrožena i zaštićena vrsta u Jadranu, kao i što je cijela ova biocenoza ugrožena i zaštićena.

**INFRALITORAL
Biocenoza livade Posidonije**

III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza sitnih površinskih pijesaka

- Ova biocenoza obuhvaća plitku obalnu prugu pješčanih plaža (od 0 do 2.5 m)
- Karakteristične vrste su ponajviše školjkaši *Donax semistriatus*, *D. trunculus*, *Tellina tenuis*, *Lentidium mediterraneum*; puž *Cyclonassa donovani*; rakovi *Idotea baltica*, *Iphinoe inermis*; poliheti *Nerinides cantabra*, *Glycera convoluta*

INFRALITORAL

Biocenoza sitnih površinskih pijesaka

Donax trunculus

Tellina tenuis

Idotea baltica

Iphinoe inermis

Donax semistriatus

Lentidium mediterraneum

Glycera convoluta

III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza sitnih ujednačenih pijesaka

- Vatova (1949) je ovu biocenozu označila kao zoocenozu *Venus gallina*
- Prostire se kao dugačka pruga počevši nešto južnije od delte rijeke Po, pa gotovo sve do Pescara na dubinama od 2.5 m pa do 20-25 m.
- U ovoj biocenozi prevladavaju školjkaši a karakteristične su vrste *Venus gallina*, *Glycimeris insubricus*, *Cardium tuberculatum*, *Donax venustus*, *Tellina pulchella*, *T. planata*, *Pharus legumen*, *Ensis siliqua* itd.
- Ova je biocenoza tipično razvijena na pijesku uglavnom bez epifaune i bez vegetacije cvjetnica

INFRALITORAL

Biocenoza sitnih ujednačenih pijesaka

Donax venustus

Venus gallina

Tellina pulchela

Tellina planata

Cardium tuberculatum

Pharus legumen

Ensis siliqua

III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza muljevitih pijesaka

- Slična je prethodnoj biocenozi, ali je karakterizira odsutnost školjkaša *Venus gallina*, a prisutnost brojnih primjeraka školjkaša *Syndosmia (Abra) alba*, te drugih vrsta školjkaša kao što su *Nucula nucleus*, *Tellina distorta*, *T. donacina*, *Angulus nitidus*, *Corbula gibba* itd.

Biocenoza zamuljenih pijesaka zaštićenih obala

- Obuhvaća pješčane plaže često miješane sa šljunkom, ponegdje obrasle cvjetnicama *Cymodocea* i *Zostera*. Cvjetnice sadrže karakterističnu epifaunu, dok je na dnu prisutna brojna vagilna epifauna kao što su trpovi *Holothuria tubulosa*, *Holothuria polii*, te puževi *Cerithium vulgatum* i *C. rupestre*

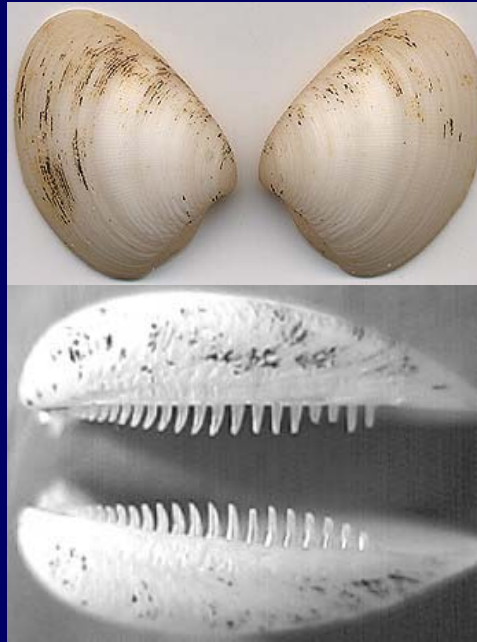
INFRALITORAL

Biocenoza muljevutih pijesaka

Tellina donacina

Nucula nucleus

Syndosmia (Abra) alba

Tellina distorta

Angulus nitidus

Corbula gibba

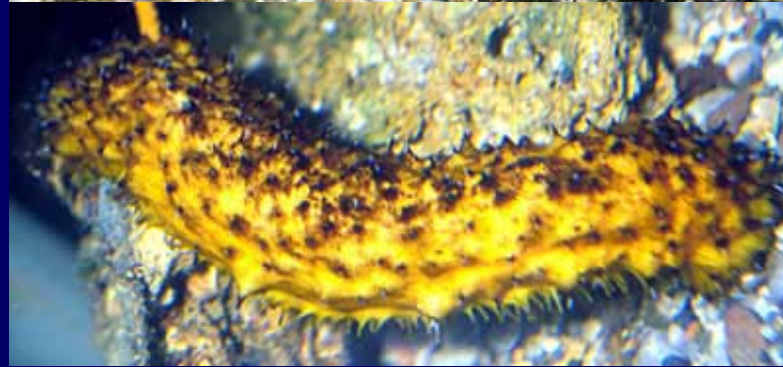
INFRALITORAL

Biocenoza zamuljenih pijesaka zaštićenih obala

Holothuria tubulosa

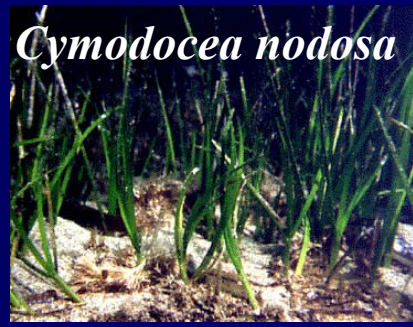
Holothuria polii

Zostera marina

© Guido T. Poppe

Cymodocea nodosa

Zostera marina

Cerithium rupestre

Cerithium vulgatum

III. INFRALITORAL

A) POMIČNA DNA

Ostale manje biocenoze pomičnih dna infralitorala

- **Biocenoza krupnih pijesaka i finih šljunaka izloženih valovima**
  - Prisutna je npr. na sjevernoj strani poluotoka Marjana
  - Karakteristične vrste su neki predstavnici vrpčara (Nemertina) kao npr. rod *Lineus*, te kolutičavaca (Anelida)
- **Biocenoza pijesaka relativno zaštićenih od valova**
  - Karakteristične vrste su ponajviše školjkaši *Kellia suborbicularis*, *Jagonia reticulata*, *Divaricella divaricata*, *Loripes lacteus*, te neki puževi i raci
- **Biocenoza infralitoralnih valutaka**
  - Karakteristične vrste su rak *Xantho poressa*, puž *Gibbula richardi*, zvjezdača *Asterina gibbosa* itd.
- **Lagunarna euritermna i eurihalina biocenoza**
  - Ova se biocenoza razvija uglavnom na ušćima rijeka i u Jadranu je slabo izučavana

Biocenoza krupnih pijesaka i finih šljunaka izloženih valovima

Lineus bilineatus

Lineus longissimus

Biocenoza pijesaka relativno zaštićenih od valova

Kellia suborbicularis

Divaricella dentata

Loripes lacteus

INFRALITORAL

Biocenoza infralitoralnih valutaka

Xantho poressa

Gibbula richardi

Asterina gibbosa

III. INFRALITORAL

Spongiferna dna

- Ova se biocenoza razvija na dnima koja su mješovitog karaktera na prijelazu između čvrstog i pomičnog dna. Tu prevladava pjeskovito ljuštuno dno i biogeno učvršćeno dno, a poneki se vrhunci stijena uzdižu iznad sedimenta. U Jadranu se spongiferna dna pretežno nalaze na infralitoralnoj stepenici, ali djelomično prelaze i na cirkalitoralnu stepenicu.
- Posebnost ove biocenoze se temelji na (1) posebnim karakteristikama životnih uvjeta, te (2) na karakterističnim vrstama spužava i drugih organizama
- Osobito je razvijena u srednjem Jadranu u otvorenijem dijelu otočne zone (npr. kod otoka Hvara)
- U ovoj biocenozi žive komercijalno važne vrste spužava *Spongia officinalis* i *Hippospongia communis*.

III. INFRALITORAL

Spongiferna dna

- **Biocenoza spongifernih dna obuhvaća:**
  - **Sesilne epibionte:** komercijalno važne vrste spužava *Spongia officinalis* i *Hippospongia communis*, rožnate spužve iz roda *Ircinia*, te neke žarnjake, mješčičnice i mahovnjake
  - **Vagilne epibionte:** brojni rakovi kao što su *Dromia vulgaris*, *Pilumnus hirtellus*, *Pisa nodieps*; zvjezdača *Echinaster sepositus*
  - **Endobionte spužava:** najzastupljeniji su poliheti iz porodica Syllidae i Terebellidae

INFRALITORAL

Biocenoza spongifernih dna

Spongia officinalis

Hippospongia communis

Ircinia sp.

Dromia vulgaris

Biocenoza spongifernih dna

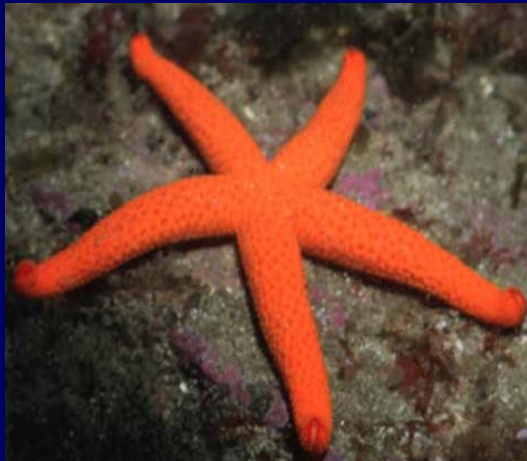
Pilumnus hirtellus

Pisa nodieps

Echinaster sepositus

INFRALITORAL

Biocenoza spongifernih dna

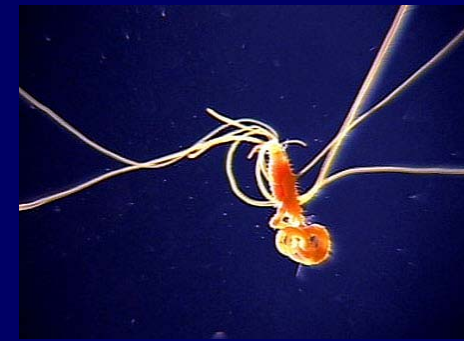
Poliheti:

Porodica Syllidae

Poliheti:

Porodica Terebellidae

IV. CIRKALITORAL

Bitne ekološke karakteristike cirkalitoralne stepenice su znatno smanjenje inteziteta svjetla i gibanja vode, te sve manja kolebanja saliniteta i temperature. Ova stepenica čini dublji dio kontinentalne podine (šelfa) gdje se stalno vrši sedimentacija, a oslabljeno je gibanje vodenih masa. Gornja granica cirkalitoralne stepenice (prosječno 35 m) se podudara s donjom granicom livada morskih cvjetnica, dok se donja granica (prosječno 200 m) podudara s prisutnošću zadnjih višestaničnih alga, izrazito scijafilnih. Na području cirkalitoralne stepenice životinjska biomasa prevladava nad biljnom i to sve više s porastom dubine. Najveći dio cirkalitoralne stepenice prekriva pomično dno.

IV. CIRKALITORAL

A) ČVRSTA DNA

Koraligenska biocenoza

- U ovoj biocenozi obično dominiraju scijafilne alge
- Karakteristične vrste alga su vapnenačke crvene alge, osobito *Pseudolithophyllum expansum*, neke nekalcificirane alge poput crvene alge *Vidalia volubilis* i smeđih alga *Cystoseira opuntoides*, *C. Spinosa*, *Udotea petiolata*, *Halimeda tuna*
- Karakteristične vrste životinja su: brojne vrste koralja poput *Paramuricea chamaeleon*, *Eunicell cavolini*, *E. stricta*, *Alcyonium acaule*, *A. coralloides*; spužve *Chondrilla nucula*, *Petrosia ficiformis*, *Axinella cavolini*; poliheti *Serpula vermicularis*, *Eunice siciliensis*; mahovnjaci *Myriapora truncata*, *Porella cervicornis*; dekapodni raci *Lissa chiragra*; zvjezdače *Hacelia attenuata*, *Ophidiaster ophidianus*; školjkaši *Lima squamosa*, *Chlamus pefelis*; različite vrste mješćićnica itd.

IV. CIRKALITORAL

A) ČVRSTA DNA

Koraligenska biocenoza

- Koraligenska biocenoza se javlja u dva glavna *aspekta*:
  - A) **Predkoraligenski aspekt** ili početni stadij koraligenske biocenoze, kojeg čine blago scijafilna naselja u kojima prevladavaju nekalcificirane alge
  - B) **Tipični koraligenski aspekt** kojeg tvore izrazito scijafilna naselja s dominacijom kalcificiranih alga, koralja, mahovnjaka i spužava

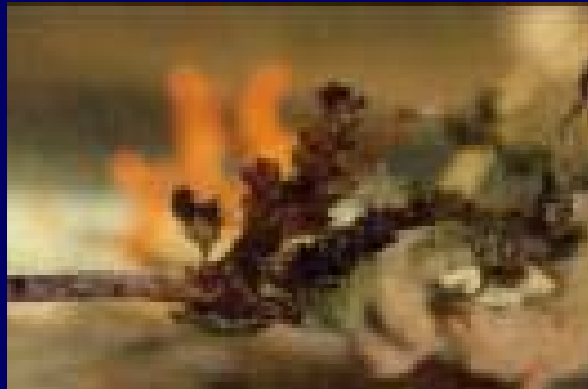
Alge

Koraligenska biocenoza

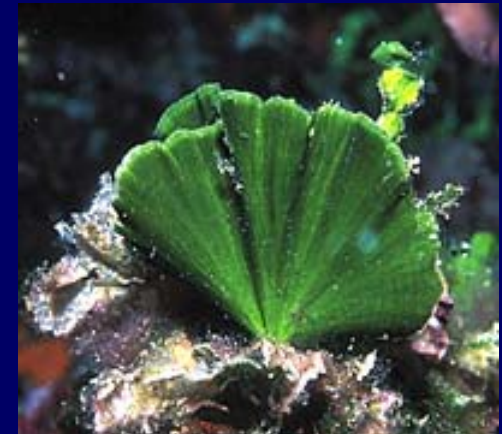
Pseudolithophyllum expansum

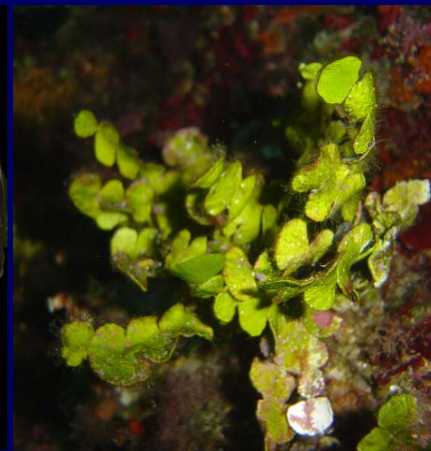
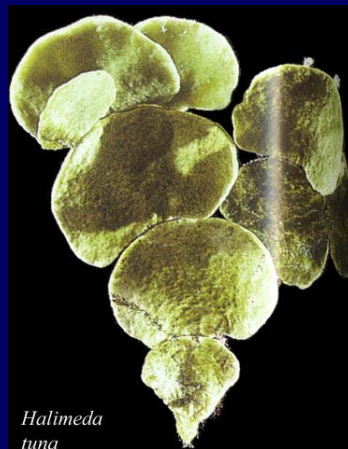
Vidalia volubilis

Udotea petiolata

Halimeda tuna

Spužve

Chondrilla nucula

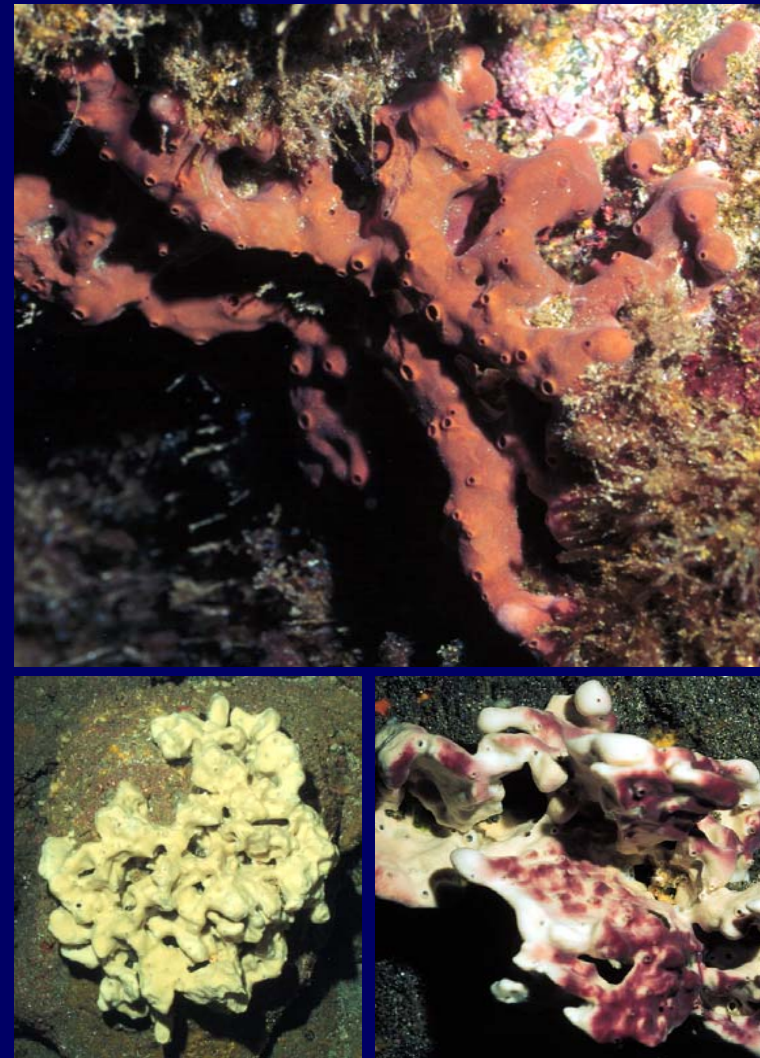
Axinella sp.

CIRKALITORAL

Koraligenska biocenoza

Petrosia ficiformis

Koralji

CIRKALITORAL

Koraligenska biocenoza

Paramuricea chamaeleon

Alcyonium acaule

Eunicella cavolini

Alcyonium coralloides

CIRKALITORAL
Koraligenska biocenoza

Serpula vermicularis

Lissa chirarga

CIRKALITORAL
Koraligenska biocenoza

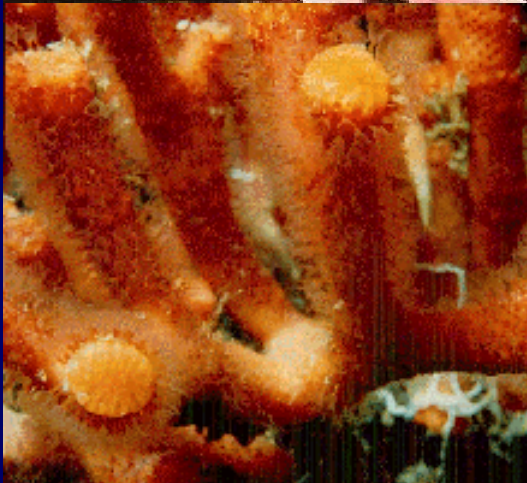
Myriapora truncata

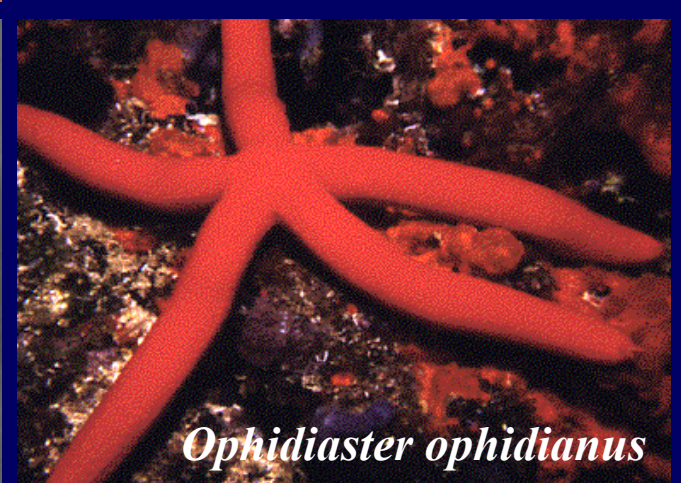
Porella cervicornis

Hacelia attenuata

Lima squamosa

Ophidiaster ophidianus

IV. CIRKALITORAL

A) ČVRSTA DNA

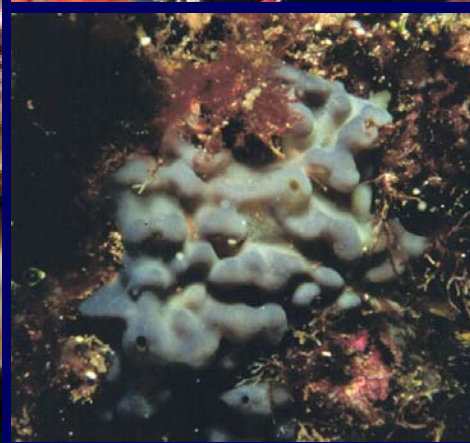
Biocenoza polutamnih spilja

- Ova je biocenoza isključivo životinjska (zoocenoza)
- Isključivo karakteristična vrsta je crveni koralj *Corallium rubrum*
- Druge važna vrsta je scijafilna spužva *Verongia cavernicola*
- Ostale vrste koje se često javljaju u ovoj biocenozi su: spužve *Petrosia ficiformis*, *Oscarella lobularis*; različiti mahovnjaci poput *Adeonella calveti*, *Schizobrachiella sanguinea*; neke mješćićnice iz porodice Pyuridae; koralj *Parazoanthus axinelle* itd.

Corallium rubrum

Verongia cavernicola

Oscarella lobularis

Petrosia ficiformis

CIRKALITORAL

Biocenoza polutamnih spilja

Mahovnjak *Adeonella calveti*

Mahovnjak *Schizobrachiella sanguinea*

Pyura setosa

Halocynthia papillosa

Koralj
Parazoanthus axinellae

Mješčićnica *Pyura legumen*

IV. CIRKALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza obalnih detritičkih dna

- Javlja se uz samu granicu infralitoralne stepenice
- Karakteristične vrste su prije svega školjkaši *Cardium deshayesi*, *Laevicardium oblongum*, *Tellina donacina*, *Pecten jacobaeus*, *Abra prismatica*, *Chlamys flexuosa*, *Pandora obtusa*, *Propeamussium incomparabile* itd.
- Ostale vrste koje se javljaju u ovoj biocenozi su: crvena alga *Cryptonemia lomatum*; spužva *Bubaris vermiculata*; poliheti *Hermione hystrix*, *Ditrupa arietina*; dekapodni rak *Ebalia tuberosa*; zvjezdača *Anseropoda placenta*; ježinac *Psammechinus microturbeculatus*; puž *Turitella triplicata*

CIRKALITORAL

Biocenoza obalnih detritičkih dna

*Levicardium
oblongum*

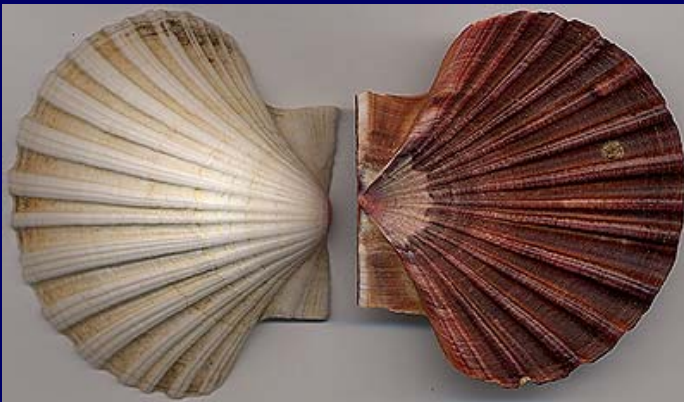
Chalmys flexuosa

Propeamussium incomparabile

Pecten jacobaeus

Tellina donacina

Abra prismatica

Cryptonemia lomatum

Cryptonemia sp.

Hermione hystrix

Ebalia tuberosa

ženka

mužjak

Ditrupa arietina

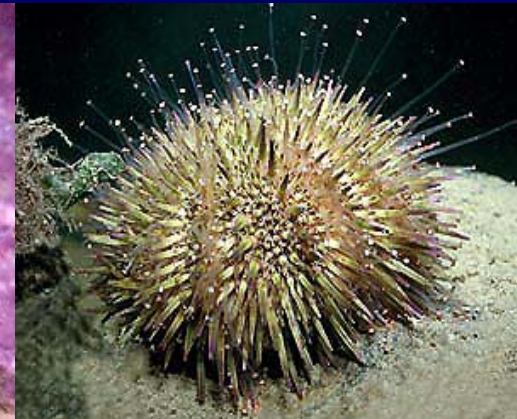
CIRKALITORAL

Biocenoza obalnih detritičkih dna

Anseropoda placenta

Psammechinus microturbeculatus

Turitella triplicata

IV. CIRKALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

- Ova se biocenoza javlja tamo gdje režim strujanja omogućava taloženje sitnih muljevutih čestica (npr. Splitska vrata). Rasprostranjena je u kanalskom području srednjeg Jadrana
- Biocenoza obuhvaća 4 skupine organizama:
  - **Endobionti:** polihet *Sternaspis scutata*; školjkaš *Cardium paucicostatum*; puž *Turitella communis*; trpovi *Oerstergrenia digitata*, *Trachythyone elongata*, *T. tergestina*
  - **Pivotantni (zakorijenjeni) oblici:** žarnjaci *Pennatula phosphorea*, *Virgularia mirabilis*, *Veretillum cynomorium*
  - **Epibionti sedimenta:** polihet *Aphrodite aculeata*; dekapodni rak *Dorippe lanata*; trp *Stichopus regalis*
  - **Sesilni oblici:** žarnjak *Alcyonium palmatum*; školjkaš *Pteria hirundo*; mješčićnica *Diazona violacea*

IV. CIRKALITORAL

A) POMIČNA DNA

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

- Ova se biocenoza javlja u obliku 4 facijesa:
  - 1. Facijes mekanih muljeva
  - 2. Facijes ljepljivih muljeva
  - 3. Facijes ukorijenjenih oblika
  - 4. Facijes sesilnih oblika

CIRKALITORAL

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

Epibionti:

Aphrodite aculeata

Stichopus regalis

Dorippe lanata

Endobionti:

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

Cardium paucicostatum

Turitella communis

Sesili:

Alcyonium palmatum

Diazona violacea

CIRKALITORAL

Sesili:

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

Pivotantni (zakorijenjeni):

Žarnjak *Virgularia mirabilis*

CIRKALITORAL

Biocenoza obalnih terigenih muljeva

Pivotantni (zakorijenjeni):

*Žarnjak *Penatula phosphorea**

IV. CIRKALITORAL

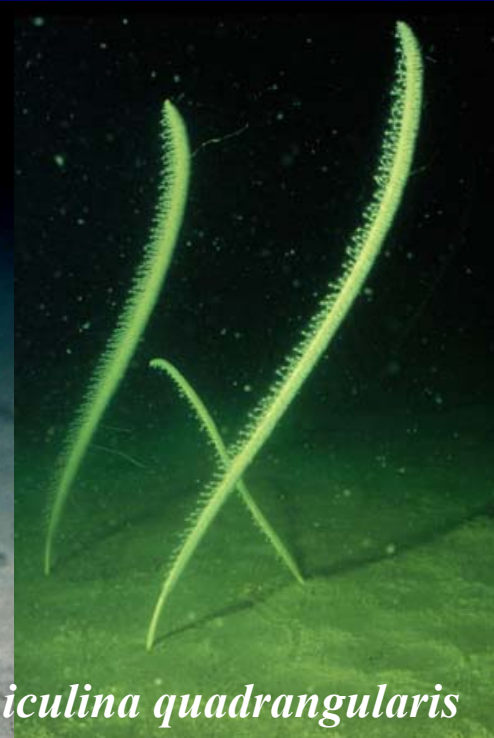
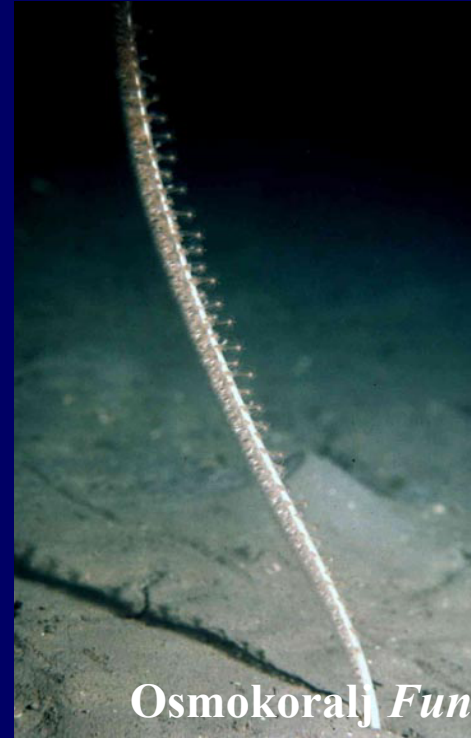
A) POMIČNA DNA

Biocenoza muljevitih dna otvorenog srednjeg Jadrana i otočne zone sjevernog Jadrana “*Nephrops norvegicus* – *Thenea muricata*”

- Područja ove biocenoze su vrlo važna ribarska dna, prvenstveno zbog ulova škampa
- Karakteristične vrste su škamp (*Nephrops norvegicus*); spužva *Thenea muricata*; koralj *Funiculina quadrangularis*; te dekapodni raci - kozice *Parapenaeus longirostris* i *Chlorotocus crassicornis*

Biocenoza muljevutih dna otvorenog srednjeg Jadrana i otočne zone sjevernog Jadrana “*Nephrops norvegicus* – *Thenaea muricata*”

Nephrops norvegicus

Osmokoralj *Funiculina quadrangularis*

Chlorotocus crassicornis

Parapenaeus longirostris

BATIJAL

S batijalnom stepenicom započinje *afitalni sustav* od kojega se u Jadranu nalazi samo najgornji dio. Batijalna stepenica je u Jadranu prisutna samo u Južnojadranskoj kotlini i najdubljem dijelu Jabučke kotline. Neke vrste karakteriziraju batijalnu stepenicu u cjelini. To su ramenonožac *Terebratula vitrea* i ježinac *Cidaris cidaris*

V. BATIJAL

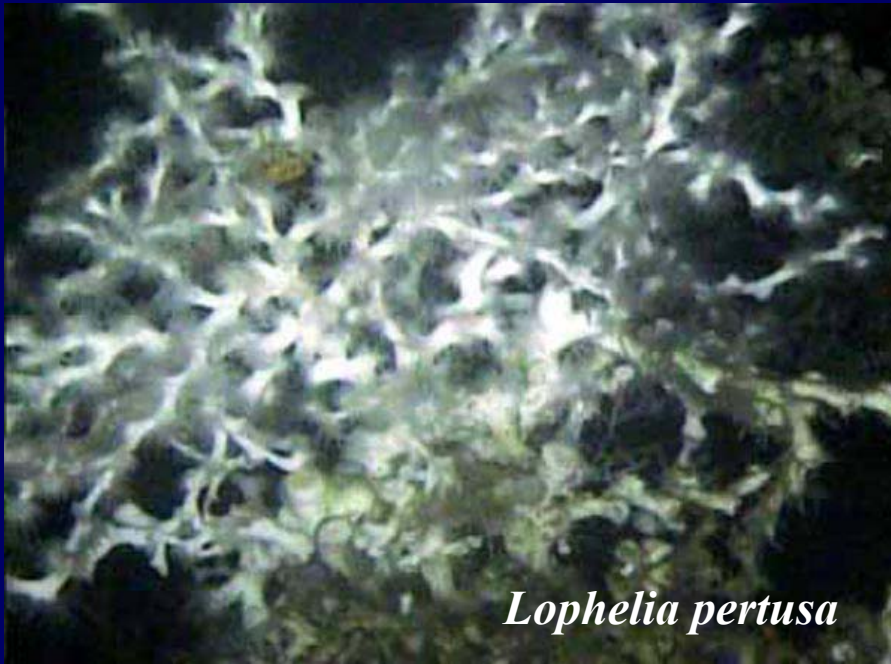
A) ČVRSTA DNA

Biocenoza velikih dubinskih kolonijalnih koralja

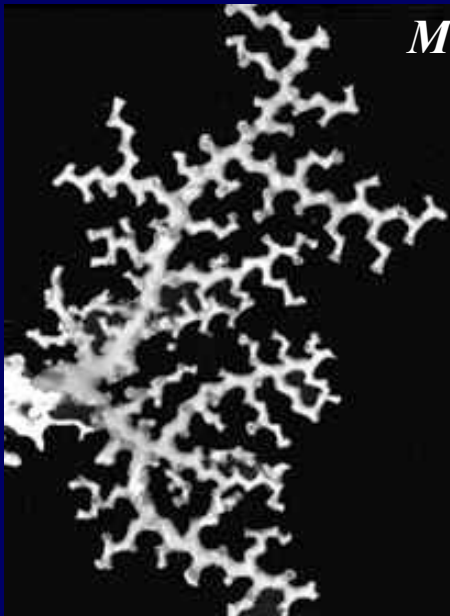
- Jedina poznata biocenoza na čvrstoj podlozi na ovoj stepenici je biocenoza ovih dubinskih koralja (“bijeli koralji”) koji se razvijaju na dubinama preko 300 m
- U Jadranu su elementi ove biocenoze poznati u Jabučkoj kotlini, te između Lastova i Palagruže
- Karakteristične vrste su koralji *Lophelia pertusa* (u Jadranu su nađeni samo mrtvi primjerci), te *Madrepora oculata* i *Desmophyllum cistagalli* koje su nađene između Lasova i Palagruže

BATIJAL

Biocenoza velikih dubinskih kolonijalnih koralja

Lophelia pertusa

Madrepora oculata

Desmophyllum cistagalli

V. BATIJAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoza batijalnih muljeva

- U Jadranu pomična dna već u dubljim dijelovima cirkalitoralne stepenice pretežno čine fini glinasti i glinasto-ilovasti sedimenti, što se nastavlja i na batijalnoj stepenici, premda se u područjima jačih struja nalaze i sedimenti keupnijih čestica
- Karakteristične vrste ove biocenoze su: spužva *Thenea muricata*; žarnjaci *Funiculina quadrangularis*, *Isidella elongata*, *Hormathia coronata*; bodljikaši *Brisingella coronata*, *Odontaster mediterraneus*; dekapodni raci *Parapenaeus longirostris*, *Chlorotocus crassicornis*, *Nephrops norvegicus*; glavonožac *Sepietta oweniana*; te batifilne vrste riba poput ugotice (*Gadiculus argenteus*), oslića (*Merluccius merluccius*) i manjić morski (*Molva elongata*)

V. BATIJAL

A) ČVRSTA DNA

Biocenoza batijalnih muljeva

- **Biocenoza batijalnih muljeva uključuje dva karakteristična *facijesa*:**
  - 1. **Facijes mekih muljeva s fluidnom površinskom pelikulom**
  - 2. **Facijes pjeskovitih i pjeskovito-šljunkovitih muljeva**

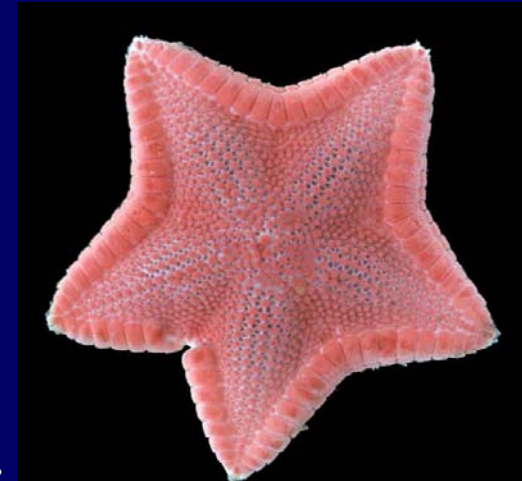
Žarnjak Isidella sp.

Žarnjak Hormatia coronata

Isidella sp.

Zvezdača Odontaster sp.

BATIJAL

Biocenoza batijalnih muljeva

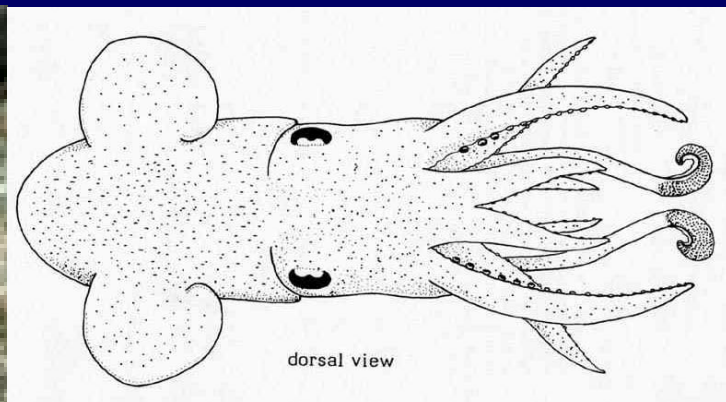
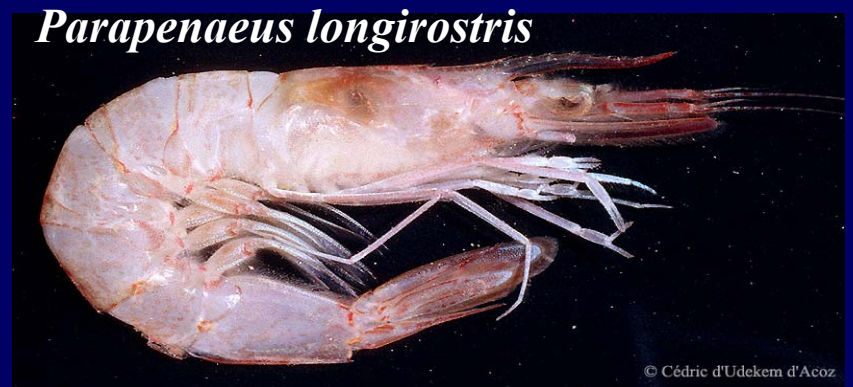
Nephrops norvegicus

Chlorotocus crassicornis

Parapenaeus longirostris

Sepietta oweniana

Biocenoza batijaľnih muljeva

Gadiculus argenteus – ugotica srebrenka

Molva molva – manjić morski

Merlucius merlucius - oslić

VI. BIOCENOZE NEOVISNE O VERTIKALNOJ RAZDIOBI

Biocenoza krupnih pijesaka i sitnih šljunaka pod utjecajem pridnenih struja

- Ova se biocenoza razvija na područjima jačih pridnenih strujanja na pjeskovito-šljunkovitim i pjeskovito-ljušturnim dnima u svim predjelima Jadranskog mora, a poznata je kao naselje kopljače (“Amphioxus”)
- U Jadranu se redovito razvija na infralitoralnoj stepenici, dok se u Sredozemnom moru javlja i na cirkalitoralnoj stepenici
- Često se razvija u blizini livada morskih cvjetnica na čistinama neobraštenog pijeska (npr. u Kaštelanskom zaljevu)
- Karakteristične vrste su: kopljača (*Branchiostoma lanceolatum*); školjkaši *Glycimeris glycimeris*, *Dosinia exoleta*, *Donax variegatus*, *Tellina crassa*; polihet *Sigalion squamatum*; dekapodni raci *Anapagurus breviaculeatus*, *Macropipus pusillus*

Branchiostoma lanceolatum - kopljača

BIOCENOZE NEOVISNE O VERTKALNOJ RAZDIOBI

**Biocenoza krupnih pijesaka i
sitnih šljunaka pod utjecajem
pridnenih struja (naselje
kopljače “Amphioxus”)**

**BIOCENOZE NEOVISNE O
VERTKALNOJ RAZDIOBI**

**Biocenoza krupnih pijesaka i
sitnih šljunaka pod utjecajem
pridnenih struja (naselje
kopljače “Amphioxus”)**

Glycimeris glycimeris

*Dosinia
lupinus*

*Dosinia
discus*

Donax variegatus

BIOCENOZE NEOVISNE O VERTKALNOJ RAZDIOBI

Biocenoza krupnih pijesaka i sitnih šljunaka pod utjecajem pridnenih struja (naselje kopljače “Amphioxus”)

Anapagurus pusillus

Anapagurus chiroachanthus

Macropipus sp.

VI. BIOCENOZE NEOVISNE O VERTIKALNOJ RAZDIOBI

Biocenoza pomičnih prijelaznih dna

- U Jadranu su utvrđene različite biocenoze prijelaznog karaktera i to češće na cirkalitoralnoj nego na infralitoralnoj stepenici. Najčešće obuhvaćaju prijelaznu zonu između biocenoza obalnih detritičkih dna i koraligenske biocenoze.
- Karakteristične vrste su ponajviše školjkaši poput *Leda pella*, *Dosinia lupinus*, *Tellina distorta*; te neki puževi poput *Natica guillemini* i zvjezdača *Astropecten aurantiacus* koja se hrani školjkašima

BIOCENOZE NEOVISNE O VERTKALNOJ RAZDIOBI

Biocenoza pomičnih prijelaznih dna

Dosinia lupinus

Natica guillemini

Astropecten aurantiacus

© David Luquet

Leda sp.

Tellina distorta

